

ביום שידובר

הלכות לשון הרע
בבירורי שידוכין

בעזרת החונן לאדם דעת
מרדכי מנחם וינגורט
עיה"ק ירושלים
תשע"ד

הסכמת הגאון הרב יהושע י. נויבירט זצוק"ל

Rabbi J. J. Neuwirth
10 Bergman St. Bayit Vegan
Jerusalem 96467

הרב יהושע י. נויבירט
רח' ברנמן 10 בית וגן
ירושלים 96467

Tel: 02-6410037

טל: 02-6410037

סיון תשע"ג

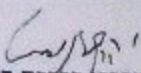
מכתב ברכה,

הנה חראני הגר"מ וינגורט שליט"א את פרי עמלו וחיבורו המועיל, בהעלותו עלי ספר את סיכומי ההלכות הנחוצות לבירורי שידוכין, מתוך זהירות בעוון לשון הרע ומתוך אחריות לבל נכשל ב"לא תעמוד על דם רעך".

הנה גודל הענין בבירורי הדינים המעשיים מאד ידוע וברור, אך מעטים השכילו להקיף את כל הנושאים הנצרכים בבירורי שידוכין. ועתה הרחיב בחיבורו להקיף הענין מכל צדדיו ובודאי שיהיה לתועלת לרבים.

וכבר כתב ה"פתחי תשובה" באר"ח סימן קנ"ו בזהירות בעניני שידוכין מעוון לשה"ר ומעוון המניעה להציל עשוק מיד עושקו. ובודאי שידיעת פרטי הדינים תועיל ליתר זהירות בענין חשוב זה.

ויהי רצון ששלום ושלוח ישכון בארמונותינו, ויבנו בתים לגדל בהם תורה ויר"ש ויתבוך הרב המחבר שיזכה להוסיף וללמד לרבים דבר ה' זו הלכה, להגדיל תורה ולהאדירה.

המברכה בבקבת התורה

הקדמה

יא

אודה ה' מאוד על שזיכני ללמוד וללמד בני ובנות ישראל את הדרך ילכו בה - זו הלכה, בהלכות שבת, ועתה בהלכות לשון הרע ולא תעמוד על דם רעך, הנוגעים בבירורי שידוכים.

מתוך שנות הלימודים הצטבר ריכוז של דינים והנהגות והוראות מגדולי ישראל, ואמרתי לזכות את הרבים בדבר הנחוצך מאוד של בנין והעמדת הבית והשכנת "שלום בית" בישראל.

דיני הבירורים רבים הם ואי אפשר לפורטם, אכן השתדלתי להקיף עניינים רבים, וישמע חכם ויוסיף לקח, להבין דבר מתוך דבר.

דפי החוברת היו לעיני מורי הוראה שליט"א, שאף העירו את הערותיהם, וכן ממה שליקטתי מספרי גדולי הדורות וההוראה זצוק"ל, ויבדלו לחיים ארוכים שליט"א.

אמנם ברור שלא באתי לפסוק הלכה, ובכל ענין ומקרה יש לשאול מורה הוראה כיצד נכון וראוי לנהוג למעשה.

תקוותי ותפילתי לפני בורא עולם שיהיו הדברים לתועלת לרבים, ונזכה כולנו לראות בשמחת צאצאינו, דורות ישרים מבורכים ובנין עדי עד. ויקוים בנו ובכל ישראל תפילת רבנו השל"ה הקדוש "שיהיה אהבה ואחוה ושלום ביניהם, ותזמין להם זווגים הגונים מזרע תלמידי חכמים מזרע צדיקים, וגם הם זווגים יהיה כמותם ככל אשר התפללתי עליהם, כי זיכרון אחד עולה לכאן ולכאן".

אודה מאוד לכל המסייעים בהכנת החוברת, ולכל מי שיעיר הערותיו לתיקון לתועלת הרבים.

בתקוה שלא יצא דבר תקלה מתחת ידי

מרדכי מנחם וינגורט

וְהָנָה מַלְבַּד שְׁעוֹבְרִים עַל "לִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל" בְּתוֹמָה עֵצָה רַעָה, וּמִבְטָלִים מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאֹהֶבֶת לְרַעַךְ כַּמוֹךָ", שֶׁהִיא וְדָאֵי שְׁלֹא הָיוּ מִתְרַצִּים שֶׁכֶךְ יַעֲשׂוּ לָהֶם, וְ"דַעֲלֵךְ סָנִי לְחִבְךָ לֹא תַעֲבִיד", יֵשׁ שְׁעוֹבְרִים בְּזֵה עַל "לֹא תַעֲמֹד עַל דַּם רַעַךְ" כְּשֶׁלֹּל אֶחָד הַצַּדִּדִּים לְהִינָזֵק מִחֲסָרוֹנוֹת הַצַּד הַשֵּׁנִי, וְלַעֲתִים מִתְבַּטֵּל הַשִּׁדּוּךְ אוֹ בְּאִים חָס וְשָׁלוֹם לִידֵי גִירוּשִׁין, וְכֹל הַצַּעַר וְחֲסוֹן הַשָּׁלוֹם מִפְּנֵי 'צַדְקוֹתוֹ' שֶׁל הַנִּמְנָע מִלְּסַפֵּר הָאִמָּת.

תכונות אישיות

כָּל נוֹשֵׂא הַתְּלוּי בְּטַעֲמוֹ הָאִישִׁי שֶׁל כָּל אָדָם, אֵין לַעֲנוֹת עֲלָיו בְּהַגְדֵּרָה וּבְדִירוּג. הִרִי "כֶּשֶׁם שֶׁאֵין פְּרֻצוֹפִיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם שׁוֹיִם כֶּךָ אֵין דַּעַתָם שׁוֹוֶה", וּמְדַרְגֹת רַבּוֹת לִפְּיָקְחוֹת, 'לְמַדְנוֹת', וְ"מִידוֹת טוֹבוֹת". אֵין מְרָאָה חִיצוֹנִי וְ"יּוֹפִי" אֲצֵל אֶחָד כִּפִּי הַגְּדֵרֶת מִידַת הַ"יּוֹפִי" אֲצֵל הַשֵּׁנִי, וְכֶךָ בְּשֶׁאֵר תְּכּוֹנוֹת אִישִׁיּוֹת וְכִישְׁרוֹנוֹת.

וְאֵין לְהִימָנֵעַ מִלַּעֲנוֹת עַל מְרָאָה חִיצוֹנִי, מִשּׁוֹם שִׁיּוֹפִי הוּא עֵינֵין הַתְּלוּי בְּטַעֲמוֹ הָאִישִׁי שֶׁל כָּל אֶחָד.

(הַגְּרִי"י פִּישֵׁר זצ"ל, קוֹנְטֵרַס 'מִרְפֵּא לְשׁוֹן ג')

אִמָּנֵם, מוֹתֵר לַעֲנוֹת עַל הַמְּצִיאוֹת, כֶּגוֹן הָאֵם הוּא גְבוּהָ אוֹ נִמְוֶן, וְכֶן עַל שְׁאֵלָה הָאֵם הוּא מְזוֹקֵן. צַבַּע הַשַּׁעַר אוֹ אוֹרֵךְ הַפִּיאוֹת, וְכַדוּמָה. אֶךְ יֵשׁ לְהִזְהֵר מִלְּהַדְּגִישׁ דְּבָרִים בְּאוֹפֵן שֶׁיִּתְפָּרְשׁוּ כַּבַּעִיָּה. וְכֶן מוֹתֵר לְהַסֵּב אֶת תְּשׁוּמַת לֵב הַשּׁוֹאֵל עַל הַשְּׁמוֹת תּוֹאֲמִים שֶׁל

הַצַּדִּדִּים, כֶּגוֹן שֶׁשֶׁם הַבַּחּוּרָה כֶּשֶׁם אִם הַבַּחּוֹר אוֹ שֶׁשְׁמוֹת הַהוֹרִים שׁוֹיִם, כִּיּוֹן שֶׁאֵין בְּזֵה גִנְאֵי אֲלֵא סִיבָה צַדִּדִּית לְשִׁלִּילַת הַשִּׁדּוּךְ.

יֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁאֵין לְאַחֲרִים לְמַסּוֹר כְּתָב יָד שֶׁל אֶחָד הַמְּדוֹבְרִים לְשֵׁם חוֹוֹת דַּעַת גְּרַפּוֹלוֹגִית, מִבְּלִי שֶׁיִּקְבְּלוּ רִשּׁוֹת לֶכֶךְ, וְשִׁישׁ בְּזֵה חֲדִירָה מִיּוֹתֵרֶת לְסַתְרֵי הַנֶּפֶשׁ. וְיֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁהַחֲכוֹת עַ"י כְּתָב הַיָּד הִרִי הִיא כַּחֲכוֹת שֶׁל הַתְּנַהֲגוֹת, וּמוֹתֵרֶת.

וְאֵין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ יוֹתֵר בְּדוֹגְמָאוֹת שֶׁל מַעֲשִׂים מֵאֲשֶׁר לְהַגְדִּיר בְּתוֹאֵר מַסּוּיִם. כֶּגוֹן, שִׁיאֲמַר עַל בַּחּוֹר שֶׁהוּא מְרַבֵּה לְלַמּוֹד לְלֹא 'חֲבָרוֹתָא', אֲבָל לֹא יֵאמַר עֲלָיו שֶׁהוּא 'סְגוּר'.

מִשְׁמַעוֹת הָאִמִּירָה 'בַּעַל חֲסֵד' עַל בַּחּוֹר יִשִּׁיבָה עֲלוּלָה לְהַתְּפַרֵּשׁ כִּ"עֶסְקֵךְ" וְכַחֲסֵרוֹן, לַעֲוֹמַת סִיפּוֹר עוֹבְדוֹת הַמְּבַטָּאוֹת בַּחּוֹר בַּעַל לֵב טוֹב, הַמְּרַגִּישׁ אֶת הַזּוֹלַת וְגוֹמֵל חֲסִדִּים.

עַדִּיף לְסַפֵּר עַל הָאַחֲרִיּוֹת שֶׁל בַּת וְעַל הַלִּימוּדִים שֶׁלָּהּ לְקִרְאָת מַבְחָן, מֵאֲשֶׁר לוֹמַר עֲלֶיהָ שֶׁהִיא 'לְחוּצָה' מִמַּבְחָנִים.

מְוֹתֵר לְסַפֵּר עַל "סְגוֹנוֹן" הַתְּנַהֲגוֹת שֶׁל בַּחּוֹר אוֹ בַּחּוּרָה, מִכִּיּוֹן שֶׁשְׁנֵי הַצַּדִּדִּים מַעֲוִיִּינִים בְּהַתְּאָמָה בִּינֵיהֶם, וְאִמִּירָה עַל רְצִינּוֹת אוֹ רְמָה בְּלִימוּדִים, אוֹ שִׁמְחַת חַיִּים וְחוֹשׁ הוֹמּוֹר אֵינֵם דְּבָרֵי חִיסְרוֹן, אֶף שֶׁאֲפַשֵּׁר שֶׁאֵינֵם מִתְאִיִּמִּים לְצַד הַשֵּׁנִי.

אֵין רְאוּי לְהַדְּגִישׁ עַל שִׁינֵי בְּאוֹפִי הָאִישִׁי שֶׁבֵּין הַבַּחּוֹר וְהַבַּחּוּרָה, כֶּגוֹן שֶׁקֵּט וְתוֹסֶסֶת, תְּקִיף וְעַדִּינָה, בְּאוֹפֵן שֶׁהַתְּשׁוּבָה תִּשְׁמַע כְּאִמִּירַת חֲסֵרוֹן, שֶׁהִיא זּוֹגוֹת רַבִּים הַשּׁוֹנִים זֶה מִזּוֹ שֶׁהַסְּתַדְרוֹ כְּרָאוּי, וְאֲדַבְּרָה הַהַפְּכִים מִשְׁלִימִים אֶת עַצְמָם.